

Laureaat oevreprijs 2004

Wim Crouwel (Groningen, 1928) behoeft nauwelijks introductie. Hij verdient zijn sporen in de vormgeving al sinds het begin van de jaren vijftig, toen hij zijn eigen ontwerp bureau oprichtte. Na zijn samenwerking met Kho Liang le werden zijn ontwikkeling en invloed bepaald door Total Design, het bureau dat in 1963 samen met Friso Kramer, Benno Wissing en Paul en Dick Schwarz werd opgericht, en waar hij een groot stempel op zou drukken. Opmerkelijk was dat binnen het bedrijf verschillende disciplines werden samengebracht ten behoeve van een interdisciplinaire ontwerp opgave. Een stroom van ontwerpen op het brede terrein van de corporate identity, het industrieel en grafisch ontwerp, tentoonstellingsvormgeving, bewegwijzering etc. volgde. Crouwel was daarbij verantwoordelijk voor vele hoogtepunten. Een terugblik op Crouwels oeuvre doet de commissie oevreprijzen unaniem juichen over Crouwels kwaliteiten als vormgever en de helderheid die hij in zijn ontwerpen aanbrengt. Binnen de functionele, analytische en gestructureerde wijze waarop informatie-overdracht in zijn ogen benaderd dient te worden, weet Crouwel bovendien ruimte voor vrijheid te creëren. Het is indrukwekkend hoe iemand decennialang zo'n hoog niveau kan handhaven. De esthetische hoogtepunten zijn daarnaast het gevolg van Crouwels kwaliteiten als teamleider en zijn gave om andere opvattingen de ruimte te geven en te stimuleren. De jury prijst Crouwel ook voor zijn tentoonstellingsinrichtingen, waarbij hij erin slaagt een tentoonstelling naar een hoog niveau te brengen door dienstbaar te zijn aan de toeschouwer, te verduidelijken in plaats van te mystificeren. Terugblikkend heeft Crouwels oeuvre niets aan kracht ingeboet en dat is nog een reden om Wim Crouwel met een oevreprijs te eren. Zijn modernistische opstelling wordt ook heden ten dage door een jonge generatie vormgevers erg gewaardeerd en wint steeds weer aan betekenis. Het feit dat Crouwel nog altijd werkzaam is als ontwerper en adviseur toont aan dat zijn oeuvre nog lang niet afgesloten is. Maar de betekenis van Wim Crouwel ligt, naast zijn alom geprezen verdienste als vormgever, vooral in de door hem gepropageerde idealistische opstelling en de daarmee samenhangende ontwerpfilosofie. Als ontwerper, docent, woordvoerder van de discipline en beleidsmaker heeft hij zich altijd breed gemaakt voor het ontwerpen als een onmisbare culturele en economische factor in de communicatieve verhoudingen van de moderne samenleving. Grondslag voor zijn denken is een houding die teruggrijpt op de ideeënwereld van het Bauhaus en de Hochschule für Gestaltung in Ulm - en, niet te vergeten, op de ervaring en pragmatische instelling van de Nederlandse consensus-traditie waarin de resultaten van intellectuele en artistieke arbeid toepassing vinden in de maatschappelijke praktijk. Deze door Crouwel ontwikkelde organisatievorm en werkwijze hebben mogelijk gemaakt dat de ontwerper, naast zijn oorspronkelijke taak als vormgever, nu behalve de organisatie van de pre-productie, ook de conceptontwikkeling van de ontwerp opgave coördineert. Hij heeft daarmee - weliswaar ongewild - tevens de grondslag gelegd voor de onmisbare betekenisgevende rol van het hedendaags ontwerpen in het spektakel van de massamedia. Tot slot moet worden opgemerkt dat de integriteit en collegialiteit van Wim Crouwel van groot belang zijn geweest (en nog steeds zijn) voor de ontwikkeling van het ontwerpen in Nederland.